

Generació mirasèries

ELS PRODUCTES AUDIOVISUALS
GENERATS PER LA CULTURA DE
MASSES PERMETEN QUE ENS
OBSERVEM A NOSALTRES MATEIXOS I
QUE DETECTEM LA MENTALITAT
EMERGENT DEL NOSTRE TEMPS.

Hi ha moltes històries de les idees i molt poques, tot i que remarcables, que facin referència a l'evolució de les mentalitats. Per raons que desconec, acostumen a estar ubicades en el si del medievalisme, com en el cas d'alguns treballs finíssims de Jacques Le Goff o de Norman Cohn. En general, les idees tenen referents textuais nítids o, si més no, localitzables. Les mentalitats, en canvi, són més fugisseres. En tot cas, sembla evident que sense tenir-les presents molts esdeveniments històrics –fins i tot els més recents– resulten gairebé incomprendibles. Una de les millors maneres de recrear la Guerra Freda, per exemple, pot ser visitar les pel·lícules de sèrie B dels anys 40 i 50 del segle XX que parlaven dels ovnis. En aquell moment, els marcians tenen un inequívoc aspecte d'agents del KGB. En canvi, cap a la dècada de 1970, molts cineastes transformen els marcians en autèntics *hippies* que prediquen l'amor còsmic i afirmen que han vingut a controlar el mal ús que podem arribar a fer de l'energia nuclear. Els marcians dels anys 40 i 50 vesteixen uniformes grisos i caminen amb una estranya barreja de marcialitat i ebrietat; els dels anys 70, van amb túniques i emeten músiques psíquedèliques, com passa en *Encontres en la tercera fase*. Els ovnis dels primers, els que porten a marcians que semblen membres del comitè central del PCUS, són arrodonits i de color mat, com els vehicles de l'època; els segons, els dels extraterrestres *hippies*, són arestats i d'una lluentor metalitzada, com el Concorde.

Els llibres d'història contenen la fotografia en positiu del moment; el negatiu de la foto, però, ens diu més coses contemplat els productes audiovisuals que acabem d'al·ludir. En aquest ne-

FERRAN
SÁEZ MATEU

gatiu hi queden reflectides d'esquitllada les pors i les esperances més absurdes d'aquella època, és a dir, les que no acaben constant en acta –l'acta oficial de la història– perquè es consideren ridícules, o potser perquè delaten tics inconscients on ens podem arribar a reconèixer. Els qui ens mirin des de l'any 2066, és a dir, d'aquí a dues generacions, com ens veuran? Els semblarem avançats per al nostre temps, o bé repetitius i mancats d'imaginació? Serem conceptuats com a consumidors audiovisuals agosarats o bé conservadors? En la mesura que estem parlant d'una cosa que, amb relació a nosaltres mateixos, actua com un mirall delator, la qüestió té més interès del que sembla.

Per bandejar suspicàcies, començaré amb una comparació que no m'afecta generacionalment, ni per a bé ni per a

mal. La pel·lícula *Pierrot le Fou*, de Jean-Luc Godard, es va rodar el 1965 (jo tenia un anyet, llavors: els asseguro que no la vaig anar a veure). El film del cineasta francès suposa una rotunda ruptura visual i narrativa amb productes de la mateixa època o anteriors. Una ruptura total, i molt arriscada. Si ara fem un salt de 50 anys i observem els hàbits de consum cultural entre els joves, el contrast és total. Sèries i més sèries, i temporades i més temporades de sèries i serietes, fetes amb uns patrons estètics i uns referents més vells que anar a peu. El món de *Jocs de trons*, posem per cas, és una cosa trocada i infantilment conservadora, tot i que els efectes especials i el tractament d'alguns temes delicats puguin indicar el contrari. És *Ivanhoe* en època de videojocs. No dic que sigui bo o dolent, sinó que no aporta res de nou. Res de res. Els temps de narrativitats veritablement arriscades semblen haver-se acabat amb les pel·lícules del David Lynch de finals dels anys 90, com ara *Lost Highway* (1997). Repeteixo que no estic afirmant que això sigui millor o pitjor que altres coses, però és cridanerament evident que, si més no, resultava arriscat i innovador.

Acabo amb una hipòtesi. Els joves que tenien vint anys l'any 1965, quan es va estrenar *Pierrot le Fou*, van néixer tot just després de la Segona Guerra Mundial, i per tant es van fer grans en l'època de màxima prosperitat que ha conegut Europa: la de la reconstrucció postbèlica. Com que tenien el futur més que assegurat, es podien permetre el luxe del rupturisme. La generació dels mirasèries ha viscut més còmodament, però té un futur molt incert. Per això reinventen *Ivanhoe*, que és un valor segur.

Escriptor i professor a la URL